

5. Болвінов С. П. Оперативне обслуговування об'єктів, які надають інформаційні послуги з використанням Інтернет // Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 12 груд. 2014 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2014. С. 231–234.

6. Майер-Шенбергер В., Кукьер К. Большие данные. Революция, которая изменит то, как мы живем, работаем и мыслим / пер. с англ. И. Гайдюк. М.: Манн, Иванов и Фебер, 2014. 310 с.

Надійшла до редколегії 30.03.2017

ПЕНЬКОВ С. В., ШЕНДРИК В. В. ВНЕДРЕНИЕ ИНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГИЙ В ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ НАЦИОНАЛЬНОЙ ПОЛИЦИИ УКРАИНЫ ДЛЯ ПОЛУЧЕНИЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗЫСКНОЙ ИНФОРМАЦИИ

Рассмотрены сущность и перспективы использования современных интернет-технологий в оперативно-розыскной деятельности при поиске и использовании информации в интересах правоохранительных органов. Охарактеризованы способы получения информации в сети Интернет и применения технологий обработки информации с помощью Big Data. Обозначен ряд проблем, которые должны быть решены для эффективного использования информации, полученной из глобальной сети для решения задач оперативно-розыскной деятельности.

Ключевые слова: оперативно-розыскная деятельность, оперативно-розыскная информация, интернет, глобальная сеть, киберпространство, Big Data.

PENKOV S. V., SHENDRYK V. V. INTRODUCTION OF INTERNET TECHNOLOGIES IN THE ACTIVITIES OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE TO OBTAIN OPERATIONAL-SEARCH INFORMATION

The article considers the essence and prospects of using modern Internet technologies in operational search activities when searching for information in the interests of law enforcement agencies. Attention is paid to the ways of obtaining information in the Internet and the application of information processing technologies with the help of Big Data.

Today in the world there is an intensive transfer of almost all available information in digital format. According to some expert estimates, “the figure” does not cover about 4–5 % of the information. And the vast majority of such information is stored on magnetic storage media in computer systems that have a connection to the global network. Of course, this opens up unlimited possibilities for prompt information retrieval. However, the analysis of non-structured data generated by various sources remains a difficult task for which modern day conceptual approaches in the form of Big Data are formed.

A number of problems have been identified that need to be solved for the effective use of information obtained from the global network to solve the tasks of operational-search activity.

Keywords: *operatively-search activity, operatively-search information, Internet, global network, cyberspace, Big Data.*

УДК 343.98

М. Р. ПРОКОП,

аспірант кафедри криміналістики, судової медицини та психіатрії факультету № 1

Інституту з підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції

Львівського державного університету внутрішніх справ

ПІДГОТОВКА ТА ПРОВЕДЕННЯ ОБШУКУ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ НЕЗАКОННОГО ВИДОБУВАННЯ КОРИСНИХ КОПАЛИН ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНОГО ЗНАЧЕННЯ

Охарактеризовано криміналістичні та процесуальні особливості обшуку житла чи іншого володіння особи під час розслідування незаконного видобування корисних копалин загальнодержавного значення. Проаналізовано окремі рекомендації щодо підготовки та проведення вказаної слідчої (розшукової) дії з метою підвищення її ефективності. Визначено критерії класифікації предметів, які є об'єктом пошуку під час розслідування незаконного видобування корисних копалин державного значення. Особливу увагу приділено системі тактичних прийомів обшуку під час розслідування незаконного видобування корисних копалин загальнодержавного значення.

Ключові слова: *незаконне видобування, корисні копалини, кримінальне провадження, слідчі (розшукові) дії, обшук, клопотання про проведення обшуку.*

Prokop, M.R. (2017), "Preparation and conduction of a search while investigating illegal mining of mineral resources of national importance" ["Pidhotovka ta provedennia obshuku pid chas rozsliduvannia nezakonnogo vydobuvannia korysnykh kopalyn zahalnodержавного значення"], *Pravo i Bezpeka*, No. 2, pp. 85–90.

Постановка проблеми. Видобуток корисних копалин, які знаходяться в надрах, має істотне значення для вирішення економічних і соціальних завдань сучасної України, що зумовлює необхідність ефективного використання кримінально-правового механізму охорони надр. Недобросовісними суб'єктами в процесі використання надр активно застосовуються нелегітимні способи для вилучення, безпідставного збагачення та розкрадання народного надбання. Одним із таких злочинів є незаконне видобування корисних копалин загальнодержавного значення, яке кваліфікується як «порушення правил охорони або використання надр» (ст. 240 Кримінального кодексу України).

Під час розслідування злочинів цього виду важлива роль відводиться слідчим (розшуковим) діям, спрямованим на виявлення та вилучення об'єктів, на яких збереглися сліди злочинної діяльності. Важко переоцінити важливість обшуку, на процесуальних і тактичних особливостях якого слід зупинитися детальніше.

Стан дослідження. Зазначена проблематика була предметом досліджень таких вітчизняних і зарубіжних учених, як С. А. Альперт, В. Д. Берназ, Т. В. Варфоломеева, В. І. Бояров, С. Ф. Денисюк, О. В. Керевич, В. Е. Коновалова, Л. М. Лобойко, А. В. Молдован, О. Я. Переверза, С. В. Страхова, В. Я. Тацій, Л. Д. Удалова та інші. Однак не можна стверджувати, що всі аспекти такої складної та важливої діяльності, як проведення обшуку під час кримінального провадження, досліджено на достатньому рівні. Тим більше, що зазначені дослідження проводилися під час дії старого кримінально-процесуального законодавства та безвідносно до кримінальних проваджень про незаконне видобування корисних копалин загальнодержавного значення.

Метою статті є з'ясування та вирішення окремих тактико-організаційних проблем, які виникають у процесі підготовки та проведення обшуку в рамках кримінальних проваджень про незаконне видобування корисних копалин загальнодержавного значення.

Виклад основного матеріалу. Мета обшуку визначена ч. 1 ст. 234 Кримінального процесуального кодексу України та полягає у виявленні й фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшуканні знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте в результаті

його вчинення, а також у встановленні місцезнаходження розшукуваних осіб [1].

Обшук повинен бути раптовим (злочинець може знищити речі та сліди) і провадитися на відповідній стадії розслідування залежно від сформованої слідчої ситуації [2, с. 65–67], а його результати можуть бути використані під час наступних допитів підозрюваних.

У кримінальних провадженнях про незаконне видобування корисних копалин загальнодержавного значення обшуку в більшості випадків підлягають житлові та нежитлові приміщення, а також підозрювані у вчиненні злочину. З огляду на те, що під час розслідування кримінальних правопорушень, передбачених ст. 240 КК України, досить часто виникає необхідність проведення обшуку, не лише в помешканнях певних осіб, а й в інших місцях, слід зауважити, що законодавець відносить до інших володінь особи транспортний засіб, земельну ділянку, гараж, інші будівлі чи приміщення побутового, службового, господарського, виробничого й іншого призначення (ч. 2 ст. 233 КПК України) [1].

Рішення про проведення обшуку повинно ґрунтуватися на обґрунтованому припущенні про існування і можливість виявлення певних слідів незаконного видобування корисних копалин, які можуть бути перетворені в докази в ході цієї слідчої (розшукової) дії.

У дослідженій нами категорії кримінальних проваджень обшук зазвичай проводився в таких випадках: а) коли особа була затримана в момент вчинення злочину або відразу після цього; б) коли виявлені в результаті огляду місця події сліди або речові докази вказували на певну особу як на ймовірного злочинця; в) якщо в ході розслідування були отримані дані, що свідчили про укриття в певному місці незаконно добутих корисних копалин і засобів вчинення злочину. Джерелами вказаних даних найчастіше були результати огляду місця події, показання свідків і потерпілих, висновки судових експертиз (державної експертизи техніко-економічних розрахунків, експертизи геологічної інформації з обчислення запасів корисних копалин, гемологічної експертизи, екологічної експертизи та експертизи екологічної спрямованості, технічної експертизи), а також матеріали оперативно-розшукової діяльності.

Вибір часу і тактика проведення обшуку в рамках кримінальних проваджень про незаконне

видобування корисних копалин загальнодержавного значення багато в чому визначаються слідчою ситуацією, в умовах якої виникає необхідність проведення цієї слідчої (розшукової) дії. Так, у випадках, коли розслідування злочину ведеться «по гарячих слідах» і необхідність проведення обшуку стає очевидною, його слід провести негайно, як правило, відразу після огляду місця події та внесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР. Інакше можуть бути втрачені суттєві докази, отримати які надалі буде важко або неможливо. Відсутність достатньої повноти відомостей орієнтуючого характеру, що цікавлять слідчого, не повинна перешкоджати проведенню обшуку, якщо зволікання може негативно вплинути на його результати. Однак навіть у разі невідкладності обшуку та дефіциту часу слідчому необхідно виконати відповідну підготовчу роботу: проаналізувати й оцінити отриману орієнтуючу інформацію та обстановку, в якій йому належить діяти, намітити план проведення обшуку і склад його учасників. Також з урахуванням того, що суб'єктивні фактори укриття слідів і знарядь незаконного видобування корисних копалин певним чином визначаються особистісними даними злочинця, слідчий повинен зібрати відомості про особу обшукуваного (стать, вік, життєвий досвід, професійні навички та вміння тощо) й осіб, що з ним проживають, і сміливо використовувати ці відомості під час висунення пошукових версій і проведення обшуку [3, с. 14].

Однак варто зазначити, що зазвичай необхідність проведення цієї слідчої (розшукової) дії виникає на наступному етапі розслідування незаконного видобування корисних копалин загальнодержавного значення – за наявності достатніх підстав, обґрунтованих у відповідному клопотанні слідчого, прокурора, з яким вони звертаються до слідчого судді. Клопотання про проведення обшуку повинно містити такі відомості: 1) найменування кримінального провадження та його реєстраційний номер; 2) короткий виклад обставин кримінального правопорушення, у зв'язку з розслідуванням якого подається клопотання; 3) правову кваліфікацію кримінального правопорушення із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність; 4) підстави для обшуку; 5) про житло чи інше володіння особи або частину житла чи іншого володіння особи, де планується проведення обшуку; 6) про особу, якій належить житло чи інше володіння, та особу, у фактичному володінні якої

воно знаходиться; 7) про речі, документи або осіб, яких планується відшукати. До клопотання також мають бути додані оригінали або копії документів та інших матеріалів, якими прокурор чи слідчий обґрунтовує доводи клопотання, а також витяг з ЄРДР щодо кримінального провадження, в рамках якого подається клопотання (ч. 3, 4 ст. 234 КПК України) [1].

Безпідставно проводити обшук – незаконно, потрібна визначена сукупність доказів, зібраних у встановленому порядку, а не припущення, здогадки, чутки. За результатами аналізу матеріалів кримінальних проваджень за ст. 240 КК України можна зробити висновок, що необхідність у проведенні обшуку виникла не в усіх випадках. Найчастіше під час розслідування незаконного видобування корисних копалин об'єктами обшуку були помешкання, підсобні та складські приміщення виконавців, співучасників та організаторів незаконного видобування, підвали, гаражі, автомобілі, приміщення підприємств, установ та організацій.

Як правило, метою проведення обшуку у рамках вказаних кримінальних проваджень було виявлення та вилучення предметів, які зберегли на собі сліди злочину (нотатки з інформацією про можливих співучасників незаконних операцій з корисними копалинами, їх контактні дані, розписок, накладних, відповідного інструменту для зайняття такою діяльністю, а також самих корисних копалин). Так, Прокуратурою Дніпропетровської області було розпочато кримінальне провадження стосовно рудника «Євраз Суха Балка» (м. Кривий Ріг) за незаконний видобуток залізної руди на шахті «Ювілейна» без спеціального передбаченого законом дозволу на цей вид діяльності. Під час обшуків були вилучені документи, що підтверджують незаконний видобуток (понад 500 тис. т залізної руди), а також документи, що вказують на осіб, які вчинили правопорушення [4].

Як і в більшості кримінальних проваджень, результативність обшуку під час розслідування незаконного видобування корисних копалин залежить від ретельності підготовки до його проведення. До заходів підготовки слід віднести: збирання орієнтуючої інформації про місце обшуку, осіб, у яких передбачається його проведення, про предмети, що можуть бути знайдені та вилучені; визначення часу обшуку, який повинен проводитися без зволікань після отримання відомостей про місцезнаходження слідів і предметів, що мають значення для кримінального провадження; підбір учасників обшуку, визначення їх кількості, враховуючи конкретну

обстановку, умови провадження, наявні сили та засоби; залучення до участі в обшуку інших працівників з метою забезпечення більшої його ефективності; підготовка технічних засобів фіксації (пошукових приладів, апаратури для освітлення, фотозйомки тощо).

Важливо вивчити і дослідити не лише сліди, предмети, відомості про прикмети злочинців, знаряддя та засоби вчинення незаконного видобування корисних копалин, а й усі інші обставини, оскільки під час обшуку можуть бути виявлені певні сліди і предмети, про існування яких не було відомо слідчому але які можуть вплинути на доказування обставин кримінального правопорушення. Навіть непримітний клаптик паперу може містити важливу інформацію, наприклад, номер телефону, адресу електронної пошти або інтернет-сайту, номер банківського рахунку тощо. Це дасть змогу встановити зв'язок між можливим організатором й іншими співучасниками кримінального правопорушення та використовувати ці відомості в ході доказування незаконного видобування корисних копалин.

Готуючись до обшуку, слідчий повинен пам'ятати, що в ході його проведення можуть бути виявлені предмети та речовини різного характеру, тому перед їх вилученням необхідно володіти інформацією, що з них складає предмет злочину, передбаченого ст. 240 КК України, а що – ні. Предметом злочинного посягання є корисні копалини загальнодержавного значення. Згідно з Переліком корисних копалин загальнодержавного значення до них належать: горючі корисні копалини – газ, нафта, вугілля, торф тощо; метали – чорні, кольорові, рідкісні, благородні, розсіяні, рідкісноземельні; неметали – різноманітна сировина (хімічна, гірничорудна); води – підземні, поверхневі. Не визнаються предметом злочину інертні гази та корисні копалини місцевого значення (наприклад галька, гравій, пісок, глина, крейда, черепашник, камінь будовий, сланець) [5].

Предмети, які є об'єктом пошуку, можна класифікувати за різними критеріями, а саме:

- предмети, що самі собою не містять ознак злочину, але їх знаходження в певному місці (або в певної особи) може свідчити про підготовку або вчинення злочину (наприклад, наявність в особи великої суми грошей, мотопомпи або приладдя до неї);

- документи, що свідчать про злочинну діяльність незаконного видобування корисних копалин. Часто саме вони є найбільш ефективним доказом під час досудового розслідування.

Тому під час пошуку слідчий повинен спрямувати зусилля на виявлення місцезнаходження, фіксацію та забезпечення вилучення документів, що свідчать про кримінально протиправну діяльність.

В. В. Назаров акцентує увагу на тому, що під час проведення обшуку слідчому доцільно максимально обмежити коло його учасників, яким можуть стати відомі обставини особистого життя громадян; під час добору учасників враховувати їх особисті якості, особливо це стосується понятих; у присутності учасників слідчої дії не оголошувати зміст документів, листів, що мають інтимний характер, не прослуховувати виявлені аудіоплівки, не проглядати відеозаписи, якщо вони не підлягають вилученню; присікати підвищений інтерес учасників слідчої дії до обставин особистого характеру. Недоцільно запрошувати як понятих сусідів або співробітників особи, стосовно якої проводиться слідча дія (зокрема обшук, огляд тощо) [6, с. 482–483].

Слід зазначити, що кримінальні правопорушення, передбачені ст. 240 КК України, часто мають груповий характер, проте надзвичайно важко довести організований характер такої діяльності. Здебільшого діяльність лідера злочинного угруповання має інтелектуальний характер, не вимагає його присутності на місці події й активної участі у вчиненні злочину. Унаслідок цього результати слідчого огляду можуть не містити криміналістично значущих відомостей про участь лідера у вчиненні діяння, що становить оперативний інтерес для слідчого. Тому результати обшуку нерідко мають суттєве значення для доказування ролі лідера у створенні та керівництві цим угрупованням. Проведення обшуків у всіх членів угруповання повинно чітко погоджуватися. Керувати всіма обшуками має особа, яка проводить цю дію в найбільш інформативному, важливому місці – сховищі. Своєчасний, оперативний обмін інформацією, що надходить з усіх обшуків, нерідко сприяє виявленню об'єктів, які свідчать про злочинну діяльність [7, с. 126].

Під час розслідування незаконного видобування корисних копалин загальнодержавного значення особливий інтерес становлять системи тактичних прийомів обшуку, спрямовані на: подолання відмови особи, присутньої під час обшуку, від спілкування (роз'яснення мети обшуку, постановка нейтральних питань, залучення цієї особи до пошукової діяльності, словесна розвідка); пошук об'єктів, що зберігаються без спеціального маскування (аналіз

обстановки місця обшуку з метою визначення звичних місць зберігання предмета пошуку, вивчення виявленого об'єкта, зіставлення однакових предметів між собою); пошук прихованих об'єктів (орієнтація на професійні (чи інші) навички обшукуваного під час визначення місця схову, врахування типових випадків виявлення об'єктів у певних місцях, огляд приміщення з метою встановлення демаскуючих ознак) [8, с. 131–132].

У зв'язку з підвищенням ролі й активності захисників під час викриття лідерів злочинних угруповань, їх готовності заперечити результати будь-якої слідчої дії або оперативного заходу, обумовлених не в останню чергу солідними сумами гонорарів, Б. В. Школьний рекомендує найдетальнішим чином фіксувати як процес здійснення обшуку, так і його результати. Із цією метою використовується фото- та відеозйомка, якою фіксується такий «ланцюг»: обстановка до обшуку – місце виявлення об'єкта (схованки) – пояснення особи, в якій проводиться обшук, про походження предмета – пред'явлення схованки та самого предмета понятим – упакування предмета (з фіксацією підписами й печаткою) – обстановка після обшуку. Розрив у цьому ланцюжку – підстава для сумнівів захисника, прокурора або судді в законності дій слідчого та належності речі конкретній особі [7, с. 128].

Оскільки обшук – це слідча (розшукова) дія, що супроводжується пошуковими операціями, майну підозрюваного повинно бути завдано якомога меншої шкоди [9, с. 381]. Тому з метою дотримання прав громадян під час проведення обшуку доцільно дотримуватися відповідного порядку входження у приміщення, а не вигадувати ускладнення, які можуть призвести до негативних наслідків, пов'язаних із втратою необхідної доказової інформації.

Окрему увагу слід приділити особливостям проведення особистого обшуку. Правовими підставами для проведення особистого обшуку під час обшуку житла чи іншого володіння, якщо там перебуває особа (ч. 5 ст. 236 КПК України), є рішення слідчого чи прокурора.

КПК України у ч. 7 ст. 223 передбачає порядок проведення особистого обшуку, закріплюючи, що така дія здійснюється за обов'язкової участі не менше ніж двох понятих незалежно від застосування технічних засобів відповідної слідчої (розшукової) дії [1].

Під час проведення обшуку доцільно застосувати фотографування або відеозапис, залучати до участі у складі обшукової групи інспектора-криміналіста, а також маркшейдерів, геологів, хіміків, які допоможуть слідчому визначити коло предметів, матеріалів і документів, що мають значення для кримінального провадження, сприятимуть виявленню характерних слідів на речових доказах, їх фіксації та вилученню з метою подальшого направлення на експертизу.

Можна зробити **висновок**, що обшук є важливим процесуальним способом виявлення та вилучення матеріальних об'єктів, які є носіями інформації, що має значення для розслідування злочинів, передбачених ст. 240 КК України. Поряд з іншим ефективність проведення обшуку залежить від умілого планування цієї слідчої (розшукової) дії слідчим, яке включає в себе низку організаційно-тактичних і процесуальних засобів.

На нашу думку, організаційно-тактичне значення обшуку під час розслідування незаконного видобування корисних копалин загальнодержавного значення має відповідати таким рекомендаціям: 1) попередня підготовка до проведення обшуку – збір інформації про предмет обшуку, місце знаходження цього предмета й осіб, у помешканні яких планується проведення обшуку; 2) попереднє вивчення предметів і документів, щоб уникнути вилучення предметів, які не належать до матеріалів кримінального провадження; 3) підготовка технічних засобів фіксації (фотоапарата або відеокамери), диктофона, ємностей для зберігання предметів і документів, освітлювальних приладів, визначення суб'єктів зберігання вилучених предметів тощо; 4) складання обґрунтованого тексту клопотання про проведення обшуку.

Список бібліографічних посилань

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 27.03.2017).
2. Денисюк С. Ф., Шепитько В. Ю. Обыск в системе следственных действий (тактико-криминалистический анализ): науч.-практ. пособие. Харьков: Консум, 1999. 160 с.
3. Глазырин Ф. В. Психология следственных действий: учеб. пособие для вузов МВД СССР. Волгоград: ВСШ МВД СССР, 1983. 136 с.
4. Прокуратура порушила справу стосовно «Євраз-Сува Балка» Абрамовича // Економічна правда: сайт. 06.12.2016. URL: <http://www.epravda.com.ua/news/2016/12/6/613516/> (дата звернення: 27.03.2017).

5. Перелік корисних копалин загальнодержавного значення: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 12.12.1994 № 827. *Зібрання постанов Уряду України*. 1995. № 2. Ст. 92.
6. Назаров В. В. Право людини на невтручання в її особисте і сімейне життя та його обмеження у кримінальному провадженні. *Держава і право*. 2009. Вип. 44. С. 477–483.
7. Школьнік В. Б. Тактика викриття організатора злочинного угруповання: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2009. 238 с.
8. Настільна книга слідчого: наук.-практ. вид. / М. І. Панов, В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова та ін. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Ін Юре, 2007. 728 с.
9. Керевич О. В. Тактичні та процесуальні особливості проведення обшуку житла чи іншого володіння особи. *Актуальні проблеми держави і права*. 2014. Вип. 71. С. 379–385.

Надійшла до редколегії 28.04.2017

ПРОКОП М. Р. ПОДГОТОВКА И ПРОВЕДЕНИЕ ОБЫСКА ПРИ РАССЛЕДОВАНИИ НЕЗАКОННОЙ ДОБЫЧИ ПОЛЕЗНЫХ ИСКОПАЕМЫХ ОБЩЕГОСУДАРСТВЕННОГО ЗНАЧЕНИЯ

Охарактеризованы криминалистические и процессуальные особенности обыска жилища или иного владения лица при расследовании незаконной добычи полезных ископаемых общественного значения. Проанализированы отдельные рекомендации по подготовке и проведению указанного следственного (розыскного) действия с целью повышения его эффективности. Выделены критерии классификации предметов, являющихся объектом поиска при расследовании незаконной добычи полезных ископаемых государственного значения. Особое внимание уделено системе тактических приемов обыска при расследовании незаконной добычи полезных ископаемых общественного значения.

Ключевые слова: *незаконная добыча, полезные ископаемые, уголовное производство, следственные (розыскные) действия, обыск, ходатайство о проведении обыска.*

PROKOP M. R. PREPARATION AND CONDUCTION OF A SEARCH WHILE INVESTIGATING ILLEGAL MINING OF MINERAL RESOURCES OF NATIONAL IMPORTANCE

Forensic and procedural features of searching housing or other property of a person while investigating illegal mining of mineral resources of national importance have been characterized. Some recommendations for preparation and realization of the specified investigative (search) action to improve its efficiency have been grounded.

It has been noted that usually, the necessity for conducting a search of a house or other property occurs at the definite stage of investigation of illegal mining of mineral resources of national importance, and if there are sufficient grounds, which are well-grounded in an appropriate request of the investigator or prosecutor to the investigative judge. More often, the objects of a search during the investigation of illegal mining of mineral resources are dwellings, utility and storage facilities of perpetrators, accomplices and organizers of illegal mining, basements, garages, cars, premises of enterprises, institutions and organizations.

The criteria of classification of the items, which are objects of a search during the investigation of illegal mining of mineral resources of national importance have been determined. It has been found out that generally, the objective of conducting a search within the stated criminal proceedings is the detection and seizure of items that have preserved the traces of a crime (a note with information about possible accomplices of illegal actions on mining, their contact information, receipts, invoices, appropriate tools to implement such activities, and just minerals themselves).

It has been emphasized that organizational and tactical importance of a search While investigating illegal mining of mineral resources of national importance must meet the following guidelines: 1) preliminary preparation for the search – gathering information about the object of a search, the location of this object and individuals of the property, where it is planned to search; 2) preliminary study of objects and documents to prevent removal of items, which are not related to the criminal proceedings; 3) preparation of technical means of fixing (a camera or video camera, voice recorder, storage tanks for storing items and documents, lighting items), determining the subjects of storing seized items, etc.; 4) drawing up a well-grounded request for the conduction of a search. Particular attention has been paid for the systems of tactical search techniques.

Keywords: *illegal mining, mineral resources, criminal proceedings, investigative (search) actions, search, petition for conducting a search.*